

1177

1994
A
1386

A.
Adoptione 2.
Alimentis 10.
Actione in rem Publiciana . 15.
d. l. Aquilia et Actionibus Noxali-
bus 18.
Actionibus Commodato, pignora-
ti, exercitoria aliorumque
contractuum 27.
d. Prescriptis verbis et in fa-
ctum actionibus 30.
Adquirendo rerum Dominio . 31.
Anomalis Successionibus . 34.

B.
Beneficio Inventarii . . . 36.

Competente foro	3.	Dilationibus	5.
Citatione	4.	Defensoribus et Procuratoribus	9.
Calumniatoribus	10.	Deposito et sequestratione	26.
d. Comuni dividundo iudicio	19.	Divisione rerum et acquirendo earum Dominio	31.
Conditione ex promittus	22.	Deliberandi jure	36.
Conditionibus ex L et Fidei iurata, de eo, quod certo loco et Pecunia constituta	23.		
Commodati actione	24.		
Compensationibus	25.		
Curatela et tutela	37.		

E

5.	Exceptione non Numerate pecu.	
9.	niae	20.
26.	Exercitoria actione	24.
	Emptione et Venditione	28.
31.	Emphyteusi	29.

F

Foro competente	3.
Feris	5.
Finium regund. et familia ereiscun de iudiciis.	19.
Actionibus in Factum	30.
Fideiusoribus	32.
Feudalis Juris quaestiones	35.

G.

^{H.}
Hereditatis petitione 14.
Habitatione servit. personali . . . 16.

3.
3.
3.
In
d.
In
In
In
e.
In
In
In
In
In

14.	d. Iustitia et Iure	1.	Legitimatione	2.
16.	d. Iure personarum	2.	Libellis	4.
	d. Iurisdictione omnium iudicū	3.	Lege Aquilia	18.
	Judicialibus satisfactionibus	5.	Locatione Conductione	29.
	d. his qui notantur infamia	8.		
	In Integrum restitutionibus	11.		
	Judiciū eorum ordinario processu	12.		
	Inofficioso testamento	13.		
	Judiciis mixtis s. Duplicibus famil. erisc. fin. regund. ex comuni diuid.	19.		
	Iureiurando	21.		
	Iure retractuum	33.		
	Iuris feudalis quæstiones	35.		
	Iure deliberandi	36.		
	Inventarii beneficio	36.		

M.
D. tribus Mixtis actionibus finium re-
quid. fam. ercifo. et communi
dividundo 19.
D. Mutuo et Macedoniano Scto. 20.
d. Mandato 27.

N.
Negotius gestis 19.
Noxalibus actionibus 18.
D. N. N. Pecunia exceptione. 20.

17. O.
18. Ordinario processu iudiciorum 12.
20.

P.
Prohium unione 2.
Pactis tam genericis quam spe-
cificis 6.
Postulando 8.
Procuratoribus et defensoribus . . 9.
Processu iudiciorum ordinario . . 12.
Petitione hereditatis 14.
Publiciana in rem actione . . . 15.
Personalibus servitutibus usufr.
usu et habitatione 16.
Pecunia non numerate exceptio-
ne 20.
Conditione ex Promissis 22.
Pecunia constituta 23.
Pignoratitia actione 24.
Prescriptis verbis actionibus . . . 30.

Quib. modis ius p. potest solvitur. 2

Restitutionibus in integrum	11.
Rei vindicatione	15.
Realibus servitutibus	17.
Conventionibus	25.
Rerum divisione et acquirendo	
Rerum dominio	31.
Retractuum iure	33.

Se
Se
Se
Se
Se
Se

11.	Satisfactionibus judicialibus...	5.
5.	Servitutibus personalibus, usufr.	
7.	usu et habitatione	16.
5.	Servitutibus realibus	17.
0	Scto Macedoniano	20.
1.	Scto Vellejano	25.
	Sequestratione et deposito	26.
	Societate	27.
	Successionibus anomalis	34.

	Transactione	7.
	Testamento inofficioso	13.
	Triticiaria condictione	23.
	Tutela et Curatela	37.

ll. J.

Unione Prolium - - - - - 2.

d. in ius Vocando - - - - - 4.

Vindicatione rei - - - - - 15.

de usufructu et usu, itemq habi-
tatione, servitutibus psonalibus. 16.

Venditione et emtione - - - 28.

DISPUTATIO PRIMA,
**DE IVSTITIA
ET IVRE.**

QVA
PRINCIPIA IVRIS, TVM PHI-
losophica & Politica in genere, occasione *tit. 1.*
tum Historica. *tit. 2.* tum legalia & politica in
specie. *tit. 3. & 4.* *fforum* depanduntur.

QVAM
Diuinâ fauente Gratiâ.

PRÆSIDIBVS
Clarissimis & Consultissimis Viris,
D. PETRO OSTERMANNO, I. V. Doctore, &
D. ARNOLDO MAESS, SS. LL. Licentiato,
respectiuè Dictatore & Fisco.

*In Florentissimo Celeberrimæ Agrippinensis Academia, Iuri-
dica Facultatis Collegio, pro virili, publicè
defendere enitetur*

LVFFRIDVS ab *Dosterwick* / *Cluiâ-Cluensis.*
15. Februarij, Anno 1629.

I.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Excudebat Petrus Metternich, prope Augustinianos.

94 A 7286

DISPUTATIO I.

De Iustitia & Iure.

THESIS I.

Iustitia (a) est constans & perpetua voluntas,⁷
(b) ius suum cuique tribuendi, (c) à qua ius
appellatur.(d)

(a) Vocabulum Iustitiæ ordine vocum grammatico à Iusto rectè deriuatur, sicut à mœsto, mœsti, mœstitia. *Ves. parat. h. t. n. 3. Diff. Alciat. 1. parer. 29* quod vim sistat, *Hotom. Instit. 1. Enunc.* quod in ea vis sistatur. Ius autem quod semper æquū & bonum est, rectiùs à *Iubendo* desumitur, *Donel. 1. comm. 4. in princip.* Notatione partim logica, si sumatur pro præcepto arg. *l. 2. ff. de ll.* partim grammatica, quia apud *Festum* Iura Iussa, Furia Fusia dicta sunt, arg. *tit. Instit. de Lege Fusi Canin. toll. Diff. Hier. Mag. 1. miscell. Connan. 1. comm. 2.* Alij à Ioue patre Iuris; alij per metathesin literarum, quasi vis, cui opponitur *l. 3. ff. h. t.* Alij quasi *Iv* vagum, vel à tragica eiulatione *Iv* dici volunt, (b) per metonymiam subiecti pro adiuncto, hoc est, voluntas pro habitu volūtatis, quasi iustitia semper cupiat suum cuique tribuere, *Mynsing. ad princ. Inst. h. t. n. 11.* Eleganter *Ferret. Ad verba perpetua voluntas. Stuck. exercit. Iustin. par. 1. Dec. 1. assert. 2. lit. F. Diss. Donel. in comm. 16. & 2. comm. 1.* qui per metonymiam effecti pro causa definire vult: Hinc quoque colligere licet Iudicis arbitrio non relinquendū esse quod in iure decisum, vel in terminis vel per probabilia argumenta expressum reperitur, sed illa duntaxat eius arbitrio committenda, quæ sub certa regula claudi non possunt, *Mench. in proem. de arb. iud. n. 5.* Proindeq; in iure nostro casum pro amico dari Neg. hunc casum pro amico, casum potius pro Diabolo appellat. *Schrot. disp. feud. 9. thes. 19.* Nam induenti personam Iudicis, exuenda est persona amici, quia fieri vix potest, vt non oculorum sensum & animum premat amor *Schrot. cit. loc.* Et ita iudicandus ciuis vti peregrinus, *Deut. 1. vers. 16.* Nec debet esse respectus personarum, *Matth. 22. v. 16.* Quemadmodum sol enim non est alius diuiti, alius pauperi, sed omnibus communis: ita Iudex respicere personam non debet, sed rem, *Peck. ad Reg. Iur. in 6. Reg. 12. n. 4.* Dicuntur tales Iudices *κεροδι- κες*, qui callent Dialectum Doricam, digni vt cum *Sisamne* ipsis viuis cutis detrahatur, & folio iudiciali superinducatur. *Peucer. in hist. Cambysis. Peck. d. loc. vide Thesaur. in Dec. Pedem. n. 32. & Dec. 89. n. 3. Diff. Tiraz. de iure primog. quest. 17 opin. 2. n. 5. Anch. 9. 32. n. 42. Plures dissent. vide apud Thesaur. Dec. 206.* (c) *l. 10 ff. h. t.* quæ non de diuina, sed humana legali Iustitia intelligitur, Talia enim præsumuntur esse subiecta, qualia à prædicatis relinquuntur *l. 3. ff. de instr. & instrum. leg.* at subiectum humanum, non diuinum, ergo.

Et in Nouel. 69. virtutibus humanis annumeratur. *Mynsing. ad princ. Inst. hic. n. 6. Faber. disp. 1. thes. 3. Hænon. disp. 1. thes. 3. Diss. Coler. 1. miscel. 29. nō de virtute aliqua sed Dea definitionem accipiens, Vult. Inst. h. t. n. 5. Neq; vniuersalem sed particularem Iustitiam in iure nostro admittimus, illam Ethicis relinquendo Alciat 1. parerg. 31. Cors. 3. indag. 1. c. 34. Cont. 2. lect. subsec. c. 7. in fin. Schneid. ad princ. Instit. hic. n. 3. Dominic. Arum. disp. Instit. th. 9. Diss. VVes. in pr. Instit. h. t. qui tamen à seipso dissentire videtur in parat. ff. eod. num. 10. Tribuendi potius quam (tribuens) voluntas à Iuris interpretibus legitur Goed. disp. ad pand. 1. th. 1. lit. D. (d) l. 1. hic. Non grammatica deriuatione numerante literas sed notatione logica ab ipsa re assumpta Vult. Instit. h. t. Reuard. lib. 1. variar. c. 2. Vac. vac. lib. 1. declar. c. 31. n. 4. Sot. de Iustit. & Iur. lib. 3. q. 1. Forst. disp. 1. thes. 17. Diss. Donel. d. l. 1. e. 4. Neque absurdum est si quis dicat Iustitiam priorem esse Iure & posteriorem, priorem quatenus artem significat, qua ad habitum comparandum vtimur, posteriorem quatenus ius in animo consistit, & notitiam significat communem in mente hominis natam & locatam.*

II.

Ius à Iustitia deriuatum definitur à Celso, Ars (a) boni & æqui (b). pinguius ab Vlpiano, diuinarum (c) & humanarum rerum notitia (d) iusti atque iniusti scientia (e).

(a) l. 1. ff. h. t. aliàs & crebrius prudentia *Vacun. declarat. 21. vel quod ipso actu non fit ars, sed in artem redigi possit l. 1. ff. de offic. Iud. & l. 1. ff. si cert. petat. vbi à generalibus ad specialiora proceditur. Vel in genere ars dicitur pro scientia finita, quæ arctat infinita, Gloss. in d. ct. princ. l. 1. h. t. lit. P. Diss. Bodin. in distrib. Iur. vniuers. & Hotom. in Inst. de Fideic. hered. ad verb. Prius. qui Ius Romanum vt singulare quiddam artis formam recipere posse negant, qui iam pridem à præcipuis Ictis, vt à Nicol. Sutorio in Prefat. lib. 1. disp. Civil. Cor. s. Conn. Althus. & c. refutati sunt Tribonianeam formam in libris iuris nostri extantem, veritate curiosius indagata, vix nomen artis mereri arbitramur. Duaren. c. 2. in fin. Gothofr. in l. 2. ff. de stat. hom. Diss. Merc. 1. opin. 1. Fach. prefat. lib. 2. controuers. (b) quæ duo bonū & æquum coniungenda l. 1. l. pen. hic. l. 3. ff. si certum petatur. Coras de arte Iuris, 1. c. 14. & 15. & 2. Mis. ell. 18. Anton. Quetta. consil. 12. n. 8. Diss. Vult. Iurisp. Rom. c. 1. n. 1. Goelen. 1. probl. 29. alioquin sæpissime à bono æquum seiungitur l. Prospexit §. 1. ff. Qui. & à quib. manumissi. & è contra bonum ab æquo. l. Pla. et, C. de Iudic. quod etiam vsucapiones euincunt. An æquitas (diuisionem æquitatis in scriptam & non scriptam, improbant, quia quamprimum æquitas scribitur lex esse incipit, l. 17. in princip. ff. de vsur.) rigori Iuris præferenda sit? l. 8. C. de Iudic. l. 31. ff. de depos. l. 4. in fin. ff. quod cert. loc. quandoquidē sub nimia Iuris subtilitate sæpe perniciosissimè erratur l. 91. §. 3. ff. de ver. obl. Pet. Costal. ad l. 1. ff. de Iustit. 4. refert quendam aduocatum ab inferis redeuntem*

tem testatò prædicasse *l. Aurel. ff. de lib. leg.* causam perpetuæ suæ damnationis esse. Pro hac sententia eiusq; distinctione, latius vide *Donell. 1. comm. 13. Coras. part. 1. de art. iur. c. 15. Connan. 1. comm. 11. Dec. in l. in omnib. ff. de reg. iur.* ponentem aliquot regulas. *Aliter disting. Fachin. 1. controuers. 3. Aliter Bolognet. tract. de lege, Iure, equitate, c. 34. Diss. Mynsing. 6. obser. 63. Robert. 3. sentent. 12.* (c) licet mirificè Dd. in hac definitione variant, Iurisprudentiam hic describi asserere possumus *l. 10. §. fin. & §. 1. Instit. hic. Trent. l. vol. 1. disp. 1. thes. 2. lit.* (d) Non quod theologica aut physica tractet; sed quatenus nobis Iura de reb. diuinis atque humanis proposita sunt arg. *l. 1. C. de Vet. Iur. enucl. Borch. ad §. 1. Instit. hic & Cuiac. n. 3.* (e) eundem in modum Dialecticam Stoici definierunt veri & falsi disceptatricem & iudicem, non quod falsa doceat, sed vera à falsis dijudicet. *Giphan. in d. §. 1. Instit. hic.*

III.

Huius iuris tria sunt præcepta: Honestè viuere, alterum non lædere, suum cuique tribuere (a) quæ singula referuntur vel ad vsum publicum, quod ad statum rei Romanæ spectat (b) vel ad vtilitatem priuatam, vnde ius priuatum ad singulorum vtilitatem pertinens (c).

(a) Non plura neque pauciora *l. 10. ff. h. t. §. 1. Instit. eod. Duaren. ad h. t. c. 2. Conan. 1. comm. 2. n. 10. Don. comm. Iur. Ciuil.* quomodo hæc præcepta ab inuicem distinguantur, vide *Bart. ad d. l. 10. §. Vacun. 1. declarat. 30. num. 4.* præsertim *Coras. de art. iur.* Perinde igitur est siue dixeris cum Accursio, hæc Iuris præcepta spectare agentem eumq; vel ipsum (vt primum) vel cum alijs & hoc vel in omittendo (vt secundum) (vel in committendo (vt tertium) siue cum Vulteo *§. ad d. §. 3. Instit. h. t.* Primum pertinere ad hominem, qua homo, reliqua ad hominem, qua ciuē, vide tamen aliter distinguentes. *Myns. Borch. VVesenb. d. §. 3. Alter ibid. Hotom* qui duo priora contendit contineri sub posteriori. (b) quasi populicum dictum *§. 4. Instit. h. t.* quod olim propter Romani Imperij Ius quod ante Legem Regiam ad populum pertinebat; *l. 1. ff. de const. Princip.* publica tantū dicta sunt, quæ populi Rom. erant *l. Iura Ciuitatis cum l. sequenti. ff. de V. S.* Adeone per *l. Regiam* publicū Ius sublatum? putat *Reuard. 5. variar. n. 12.* sane mutatum & aliud factum esse recte dixeris, non vero sublatum *Coras. 2. de arte Iur. ciuil. c. 2. VVesenb. parat. hic. n. 7. Domin. Arum. disp. Instit. thes. 12.* & consistit in Sacris, Sacerdotibus, creatione Magistratus ac deliberatione de rebus ad rempub. pertinentibus *Budaw. in d. §. fin. Alciat. in l. Pupillus. §. munus. ff. de V. S.* Explicatur etiā illud Ius publicum passim in *Digest. lib. 40. & 50.* & in tribus libris *Codic.* posterioribus & in quibusdam *Nouellis.* Confer *Rutger. Rulant in corp. Iur. publici:* Hodiernus status Imperij Romano-Germanicus depictus est in aurea Bulla Caroli IV. & magna parte recessuū Imperij des. Reichs Abscheide. (c) Nō solitariè sed primario *d. §. fin. & d. l. 10. h. t.* ideoq; lex quæ vniuersalis sua natura esse

ta esse debet, omnes concernit l. 8. de legib. l. 3. §. 5. ff. de sepulchr. viol. Gail. de arrest. Imper. c. 9. n. 10. sic reipublicæ interesse dicitur, ne quis re sua male v-
tatur §. fin. Instit. de his qui sunt sui vel alien. Iur. & mulieres dotes suas ha-
bere saluas l. 2. ff. de Iur. dot.

IV.

Boni autem & æqui illius, cuius ars est Iurisprudencia, ori-
go est, vel ex natura, vel institutis cuiusque ciuitatis, (a) si ex
natura inferiore (b) Ius naturale (c) si superiore (d) Ius gen-
tium dicitur. Gaius id vno verbo nominavit commune (f).

(a) Non omni vel omnibus, sed ijs tantum quæ vnaquæq; ciuitas appro-
bavit, confirmavit & sibi accommodavit vt de Romana ait l. 6. h. t. & Vult.
I. Iurisp. c. 1. n. 16. (b) homini quatenus animal est competens, & hoc ius in-
de ductum, naturale puta, semper immutabile est, §. penult. Instit. de I. N. G.
l. 8. & II. ff. de Reg. Iur. Aug. lib. 19. de Ciuit. De. Arist. 5. Ethic. c. 7. Diss. V. Vesenb.
d. §. pen. Inst. de I. N. G. Borcholt. & alij ibid. (c) primæuum homini cum bru-
tis commune Princ. Instit. de I. N. G. Et ex hoc iure defensio est. l. 4. ff. ad l.
Aquil. l. 1. §. 11. ff. de quadr. pauper. fecisse dic. l. 45. §. ad l. Aquil. l. 1. §. 27. ff. de vi
& vi arm. Arum. Disp. ad pand. 1. thes. 1. Hippol. de Mars in pract. crimin. §. Quo-
niam. n. 76. & in l. 1. in princ. Ad l. Corn de sic. Diff. Donel. 1. comm. 10. Coras. de
art. iur. p. 2. c. 8. Ideo in defensione sui quis primum Ictum expectare non
cogitur arg. l. 1. C. quand. lic. se sine Iud. vind Gail. lib. 1. de pace publ. c. 16. n. 21.
P. H. Ordn. Art. 140. in fin. Ist anch mit seiner Gegenwehr bis er geschlagen wird/
zu warten nicht schuldig. non inficiamus quidem defensionem, quatenus iniu-
riæ in bruta non cadentis, propulsatio iusta est, esse iuris gentium. l. 3. ff. h. t.
Zoan. ad d. l. 3. vnde pro defensione pudicitie quis alterum occidere potest,
l. 1. §. 3. ff. ad l. Corn. de sic. l. 8. §. 2. ff. quod. met. causa. vbi eadem ratio, ibi idem
ius statuendum, l. 108. ff. de ver. obl. Nam sicut vita amissa restitui nequit, ita
nec pudicitia, teste D. Hieron. c. 32. quest. audenter, inquit, loquar, cum om-
nia possit Deus, suscitare Virginem post ruinam non potest; Id autem pro
defensione rerum non licet, Cæpol. Conf. 19. Couuar. ad clem. vnic. de homic.
relect. p. 3. §. 1. n. 6. Diff. Plerique Arum. d. disp. ad pand. 1. thes. 5. Dec. in D. l. 3.
n. 31. Pro personis necessarijs & coniunctis concedimus, Bald. in l. 1. C. vnde
vi. Dec. cit. loc. n. 32. Diff. Vaud. lib. 2. q. 19. hæc omnia procedunt vbi defensio
fuerit necessaria, Wo eine rechte Nothwehr vor der handt ist, & si fiat cum mo-
deramine inculpatæ tutelæ, vide Ayrey. in process. Belials, p. 1. c. 1. obs. 3. n. 16. &
seqq. hoc moderamen in quibus consistit vide eundem n. 20. & Arum. d. d. sp.
1. thes. De pœna excedentis moderamen inculpatæ tutelæ Fach. 1. controuer.
c. 32. Menoch. de arbitr. lib. 2. c. 228. Huius etiam iuris sobolis procreatio &
educatio, adeo vt & à matribus nobilibus & illustribus liberi intra trien-
nium lactandi sint. Gueuar. lib. 2. horolog. princip. c. 23. & 24. (d) homini vt ra-
tione prædito conueniens, qua intelligit per se, vnde Ius gentium primæ-

uu

uum, vel per discursum, & Ius gentium secundariū dicitur *Myns. & Schneid. & Dd. in §. 2. Inst. de I. N. G.* Ex hoc iure gentium secundario, omnes contractus, excepta emphytheusi & stipulatione descendunt *l. 5. ff. de Iustit. & Iur. §. 2. de I. N. G.* Ex eodem Iure actiones, quoad originem, quoad formam, ex Iure Ciuili promanant *Myns. ad princ. Instit. de act. n. 4. Zaz. in l. 2. §. Ex his ff. de orig. Iur. D. ff. Bronch. 2. cent 55 (e)* vnde rursus liquet, Ius naturale à Iure gentium, per duplicem hominis considerationem, qua homo & animal est distinguī *vide Reuard. 1. var. 1. (f) l. 9. ff. hic.*

V.

Ex prædicta naturalium & ciuiliū institutionum forma, Ius ciuile Romanorum (a), lege (b), vel moribus (c) constitutum est, lege, ab eo cui eius condendi potestas fuit (d), vel quæ prius apud populū erat, vel omnem, & in specie legis (e) vel partem; sicq; plebisciti (f) & Senatusconsulti nomen obtinuit. (g) postea verò Principum placita in quos populus omne imperium suum transtulerat, pro legibus obseruata sunt (h).

(a) *l. 6. ff. h. t.* Ex eo quod amplissima illa Respub. Romana, in quartam Monarchiam desierit, quæritur An modernum Imperium Romano-Germanicum, sit Aristocraticum vel Monarchicum. Posterius Affirm. *l. 9. ff. ad l. Rod. de iact. l. 3. C. de quadr. præscr. Arum. in discurs. de Iure pub. 2. Petr. Heig. p. 1. q. 2. n. 17. D. ff. Bodin. lib. 2. de Repub. c. 2. n. 89.* Huius Iuris Ciuilis Romani, tanta auctoritas & amplitudo, vt Turcæ Codicem Iustinianæum, in sua lingua habere dicantur. Teste *Leunclaiio. in præfat. antiq. paratit. (b) l. 40. ff. de legib.* Ius hoc à consuetudine differt, in modo conueniendi vel iubendi *l. 5. ff. de ll.* Ius scriptum dicitur, nō quod scriptura ad essentiam legis sit necessaria *l. 1. ff. de const. Princip. l. 36. ff. de ll. vti vult & VVesenb. in paratit. de ll. n. 5. Niell. disp. 1. thes. 2. lit. A.* quia vocabulum (*scribere*) non pro nudis literarum characteribus, sed pro publica promulgatione sumitur. *Clar. §. feudum. q. 2. vide Arum. Exerc. Iust. n. 1. thes. 16.* omnesque lex regulariter indistinctè obligat. *l. 3. ff. de ll.* idq; regulariter, post duos à promulgatione elapsos menses. *Novell. 66.* Ad præterita non trahitur, sed futuris negocijs formam & normam dat *l. 18. in fin. C. de SS. Eccl. l. fin. in fin. C. de Decur. Gæddaus. ad l. 8. de V. §. Coler. part. 1. de process. execut. c. 10. n. 86.* vnde sequitur, poenam legis nouæ grauiorem ad delicta patrata extendi non debere *arg. l. 42. ff. de ll. l. 9. ff. de Reg. Iur.* (d) *l. fin. ff. de Iurisdic. (e) lex in specie dicta §. lex Instit. de I. N. G.* Hodie in Imperio nostro Romano, vniuersalem legem condendi potestatem, conuocatis Electoribus, Principibus & Ciuitatibus Imperij, Imperator habet, quæ leges in scripturam redactæ & promulgatæ, appellantur recessus Imperij, vulgò *Reichs Abschiedt.* (f) exemplum est *l. Aquilia, ab Aquilio*

Tribuno plebis lata l. 39. ad l. Aquil. (g) Senatus ergo ius facit l. 9. ff. de ll. §. 5
 Instit. de Iur. Nat. G. l. 9. §. 2. ff. de orig. iur. accedente scil. consensu Principis
 l. 1. de reb. eor. qui sub tit. (h) qui Dominus mundi appellatur. Vulgò per l. 9. ff.
 ad l. Rod. de Iact. An autem ex plenitudine potestatis suæ, sine causa ius quæ-
 situm alteri auferre possit, quæri possit? Neg. Hart. Pist. l. 9. 40. n. 12. Gail.
 2. obs. 56. Myns. 5. obs. 97. vide Affl. ct. in c. 1. §. Similiter potest. n. 13. de Capit. n.
 qui Cur. vend. Necessitatis verò & utilitatis publicæ causâ, Principem id
 posse non diffitemur l. 9. l. 14. C. de oper. publ. Gail. cit. loc. n. 2.

VI.

Princeps vel Imperator legibus solutus non est (a) se-
 cundum illas nihilominus eum viuere decet (b), Ius quod
 ipse constituit, dicitur constitutio (c) eaq; vel generalis (d),
 vel specialis quæ priuilegium nuncupatur (e) idque vel est
 personale vel reale (g).

(a) Quia quod princeps fuit ipse Deus facere videtur Bald. in l. vnic. n. 2.
 C. vt qua defunt aduoc. part. & lex animata in terris dicitur, Nou. 105. §. fin.
 (b) l. 4. C. de ll. Eorum sententiæ qui illum ciuilibus solutum esse, nec de ne-
 cessitate, sed de honestate solum, & voluntario obsequio legibus parere
 dicunt, subscribimus l. 4. C. de ll. iuxta illud Plinij in Panegy. c. 65. Leges
 Principi nemo scribit. & c. 6. Illud in Principatu Beatissimum, quod nihil
 cogatur. Hanc tuetur Pruckm. in §. soluta potestas. de Regal. c. 3. n. 80. Arrus. 1.
 Polit. c. 11. Aliter Cuiac. 15. obs. 30. Aliter Coras. 2. Miscell. 25. Vasq. 1. controuers.
 26. n. 15. Aliter deniq; post alios Fachin. 1. controuers. 2. An idem ad Impera-
 tores nostros extendi queat? Affirm. cum Arum. discurs. 7. de Iur. polit. (c) §.
 6. Instit. de I. N. G. & C. l. 2. §. 1. de orig. iur. quæ à diuersis constituendi mo-
 dis diuersa sortitur nomina Vult. Iur. sp. Rom. 2. n. 6. An rescripta ad lites sint
 perpetua, an vero annalia? Prius affirm. l. 2. C. de diuers. rescript. Meno. h. de
 arbitr. iud. cas. 204. n. 1. Bert. Castr. Ias. in d. l. 2. C. de diuers. rescript. Diff. Bald.
 teste Felin. in C. si autem. de rescript. n. 1. communi nomine ac precibus ab v-
 no impetrata aliis non profunt. Cyn. & Alberic. in l. 1. C. de diuers. rescript.
 Fachin. 8. controuers. 66. (d) ad cuius obseruationem tenentur. An & quate-
 nus lex politica obliget quem in conscientia vide Vasq. Illustr. controuers.
 n. 11. & seqq. & c. 29. n. 1. (e) quasi lex priua siue singularis l. 2. & 3. C. de ll.
 propter utilitatem publicam, aut personæ vel rei circumstantiam data. vide
 Old. lib. de iure sing. c. 1. (f) l. 1. §. 2. ff. de const. Princ. l. 2. C. de ll. vt illustri per-
 sonæ Old. d. l. c. 9. Studiosis Auth. Habita. C. Ne fil. pro patr. & ciuitatibus
 concessum, de quo latè Mart. Carar. tract. de priuilegijs (g) l. 96. ff. de R. I.
 vti piarū causarum, nobilitatis, paupertatis, &c. Beninc. Tract. sing. de priuileg.

VII.

Licet olim Imperator ICTis de iure respondere concessit

rit (a), quorum sententiæ (b), vel opiniones (c) sortiebantur
nomen Responsorum prudentum (d) hodie tamen Ictorū
responsa auctoritatem important duntaxat probabilem nō
necessariam (e).

(a) Sic primus respondit publicè Massurius Sabinus ita iubente Augu-
sto, ceu Pomponius meminit. *l. 2. ff. de orig. Iur.* hodierno tempore auctori-
tate Cæsaris Icti in Academicis, quibus hoc specialiter indultū renuntian-
tur vide *Iacob Middendorp. Tract. de Academ.* Hinc exurgit nobilis Iuridico
politica quæstio: An Dd. per saltum, vt loquuntur, vel Principum Diplo-
mate Doctorati, & à Comitibus Palatinis creati, iisdem gaudeant priuile-
gijs quibus illi qui in publicis Academijs brabeuterijs designantur?
Affirm. Eberh. Spe. k. cent. 1. quæst. 26. Socin. in Reg. Fall. cum ampl. Reg. 3°.
incip. Doctoratur. Guid. Pap. decis. 68. n. 3. (b) cum assertiuè respondentes.
S. responsa prudentum (c) dubitatiuè respondentes *Bodin. lib. 3. form. pop. Ro.*
circa fin. (d) quibus hodie sententiæ Cameræ Imperialis, & in Gallia Par-
lamentorum arresta æquiparantur *Mynsin. in d. S. Prudentum responsa.* Au-
thoritatem Glossæ magnam esse dicit *Baldus in l. Hereditas C. de pos. ad-*
dens in l. fin. S. ne. esitatem, adhærens Glossæ & in perpetuum eris tutus; Il-
lam non attendendam putamus, vbi communis opinio in contrarium exti-
terit *Matth. de Afflict. decis. 11. Rol. à Vall. Conf. 44.* vel si contra mentem le-
gis allegetur *arg. l. 7. ff. de ll.* (d) Hinc Consilium duorum Doctorum au-
theticum pro se habens iustam habuisse litigandi causam præsumitur,
neque tunc in causa succumbens in expensas litis erit condemnandus, vide
Curt. conf. 19. col. 2.

VIII.

Communem Doctorum opinionem (a) in iudicando iu-
dicem sequi oportere ex reipublicæ vsu didicimus (b) nisi
menti legis (c) è diametro aduersetur, aut errori notabiliter
subiaceat (d) sententiam contra communem opinionem
non esse ipso iure nullam assero.

(a) Communem dico illam quam plures grauioresq; accipiunt *c. in Ca-*
nonicis 19. distinct. Petr. de Rau. in aureo suo alphabeto lit. O. vers. Communis
opinio (b) *facit. l. 4. in princ. ff. de his qui not. infam. l. 12. §. 27. ff. de instruct.*
vel instrum. leg. maximè suffultam bonis auctoritatib. Ang. Berous. quæst. 92.
Dis. Zaz. in l. 1. ff. de orig. Iur. (c) Doctoris testimoniū de cōmuni opinione
attestantis præsumptionem parit, vt ei tam diu standum, donec contrarium
probatum sit *Corat. de comm. opin. tenenda. tit. 7.* (d) fecit quod illa dun-
taxat dicatur nulla, quæ contra leges, Senatusconsult. vel Principum Con-
stitutiones fertur *l. si expressum. ff. de appellat. l. 2. C. Quando prouoc. non est*
neceffe.

IX. Con-

IX.

Consuetudinis materiam perstringens eam definitio (a) quod sit ius (b) non scriptum (c) tacito populi (d) consensu (e) constitutum, praeualens legi scriptae, eamque vincens (f), & ab eadem vincitur (g) Doctori vero de consuetudine seu usu communi attestanti etiam excellentiori fides non est adhibenda (h)

(a) Consuetudo, mores, ritus & stylus, qui differant, vide *Menoch. lib. 2. praesum. C. 8. n. 2. & seqq.* saepe in iure promiscue accipiuntur *l. 32. & 37. ff. de ll.*
 (b) requisita consuetudinis summa, sunt quatuor, inter quae primum, ut rationabilis, *das eine gute vnd vernünftige Gewonheit seye/ Viv. lib. 1. comm. opin. verb. consuetudo Crauet. cons. 96. Gail. 2. obs. 31. Myns. obs. 6. & 41. n. 3. & S. sine scripto. Inst. de I. N. G. ibid. Schneid. Diff. Bald. in d. l. 32. ff. de ll.* vnde consuetudinem illam improbamus, quod naufragio facto, bona quae erant in naui, cadant in commissum, & ad dominum loci, cuius est flumen, pertineant *Auth. Nauigia C. de furt. Gail. 1. obs. 19. n. 1.* An mala consuetudo excuset a poena? Neg. imo grauius puniendi sunt *per c. flagitia caus. 32. q. 7. c. 1. dist. 6. caus. 33. arg. 16. ff. de poen. Diff. Hippol. de Mars. in pract. crim. §. quoniam. n. 97. & seqq.* vbi refert, Consuetudinem Bononiae esse, qua pueri 16. annorum vel infra, se lapidibus inuicem petere possint, & si casu vnus alterum occidat, quod a poena excusetur, (c) quod in scripturam redactum, consuetudo esse non definit *Gail. d. obs. 3. n. 10. Vult. 1. Feud. n. 4. Diff. Guid. Pap. decis. 91. n. 2. vide thes. 5. precedentem, lit. B.* (d) Collegia priuatorum consuetudinem facere possunt, sed talem, quae faciat ius inter ipsos tantum *l. fin. C. de Iurisd. omn. Iud. Zas. in d. l. 32. ff. de ll.* haec potestas parti Ciuitatis, qua pars est, non conceditur *Conan. 1. Comm. 10. n. 7.* (e) qui ex diuturno tempore quod in Iure plerumque est decennium, praesumuntur. *Port. in §. Ex non scripto Inst. de I. N. G. n. 4.* quantum tempus ad introducendam consuetudinem requiratur, commodius est dicere, relinqui iudicis arbitrio. *Menoch. 2. de arbit. cas. 38. n. 6. Diff. Curt. cons. 158. n. 6.* Plura vide apud *Menoch.* hic quoque consensus, ex pluribus actibus colligitur, quorum duo sufficiunt, *Bart. in d. l. 32. Gail. d. obser. 31. n. 7.* etiam extraiudiciales *Mynsing, cent. 6. obser. 41.* (f) vide pulcherrime *Port. cit. loc. n. 10.* (g) quia est facti, quod non praesumitur nisi probetur *l. 2. ff. de Iur. & facti ign. Diff. Ozasc. decis. 141. num. 16.* Exinde tamen praesumptionem induci, quae onus probandi transferat in aduersarium, non nego. *Crauet. consil. 325. Aliter Menoch. de arbit. cas. 360. n. 94.* (h) cum probanda sit, vel ex inspectione Documentorum publicorum *l. fin. C. de Iur. dot.* vel testibus ad minimum duobus. *l. 1. ff. de testib. Cuiac. 26. obs. 1.* vide late *Mascard. vol. 1. de probat. concl. 424.*

X. Ad

X.

Ad coronidem hæc breuiter de statutis quæ maximam cū legibus habent affinitatem, (a) vnicuique autem Magistrati in suo territorio illorum condendorum est facultas (b), illis omnes eiusdem territorij obligantur (c) extranei, tum denique, quando vel ratione contractus, aut delicti forum apud statuentes sortiuntur (d) Imò vltima voluntas secundū statutum loci debiti facta extra territorij fines valet (e).

(a) Regulariter leges non sunt, nec legis appellatione propriè veniunt; tunc quia facti sunt, & in facto consistunt; leges autem Ius sunt, quæ in Iure consistunt, §. 3. *Inst. de I. N. G.* tū quia leges sunt alicuius reipub. & vniuersi pop. l. 1. & 2. ff. de ll. vide l. 3. § 5. ff. de sepulc. viol. l. 37. ff. de reb. auth. iud. poss. aliàs appellantur leges municipales, *Wiltühr*/ Debent tamen statuta quoq; esse rationabilia, ideo illud non valet. vt quod vnus cepit alicui perficere non liceat, *Was einer auß den Zunfftigenossen angefangen oder zugeschnitten/ ein ander nicht außführen dürffe*/ reprobatur enim l. vnic. C. de monopol. Crot. ib. n. 2. talia statuta etiam in Gallia reprobantur testatur *Rebuff. ad constit. Regni Gallia. lib. 2. tract. de magistr. artis. art. 4. Gloss. 2. n. 18 & seq.* (b) arg. l. Omnes pop. ff. de Iustit. & Iure. vide *Schneid. in §. Ius autem ciuile, n. 14.* (c) quin imo ipsi statuentes, quis enim aspernabitur idem ius sibi dici, quod ipse alijs dixit vel dici effecit l. 1. ff. Quod quoque Iur. ibid. Bart. (d) l. 1. vbi de crimin. agi. *No. uel. 96. c. 1.* Statuta laicorum non ligant clericos. *Auth. Cassa C. de SS. Eccles. & ibi Bart. n. 2.* exceptis feudis. (e) *Myns. Cent. 5. obs. 20. Gail 2. obser. 123.*

COROLLARIA.

1.

Ex l. 3. ff. de Iust. & Iur.

Excessum committens, & moderamen iuculpatæ tutelæ in defendendo excedens, non ordinaria, sed extraordinaria pœna est afficiendus: l. 14. §. 6. ff. de bon. lib. l. 38. §. 8. ff. & l. 4. C. Ad l. Iul. de adult. coërc. *Gomez. var. resolut. 3. n. 24.*

2.

Ex l. 10. §. 1. ff. de Iust. & Iur.

^{Ἄνωξιπία}, de iure Ciuili, (quamuis de iure diuino & canonico, meritò damnata sit) licitam esse, saluo aliorum iudicio, exercitij gratia defen-

defendam, arg. l. 7. §. 9. ff. de pecul. l. 1. C. de bon. eor. qui sib. mort. consc.
Menoch. 2. A. I. Q. Cas. 284. num. 16. & seqq. Aegy. Hortens. ad S. pen. Inst. de
Iust. & Iur.

3.

Mala consuetudo, neque ex longo tempore, neque ex longa con-
suetudine, confirmari potest: nec vim consuetudinis habet, sed usur-
patio dicitur. l. 1. C. quæ sit long. consuet. c. consuetudinem. 11. dist. Stracha de
mercat. t. de Sponsionib. fol. 230. num. 7.

4.

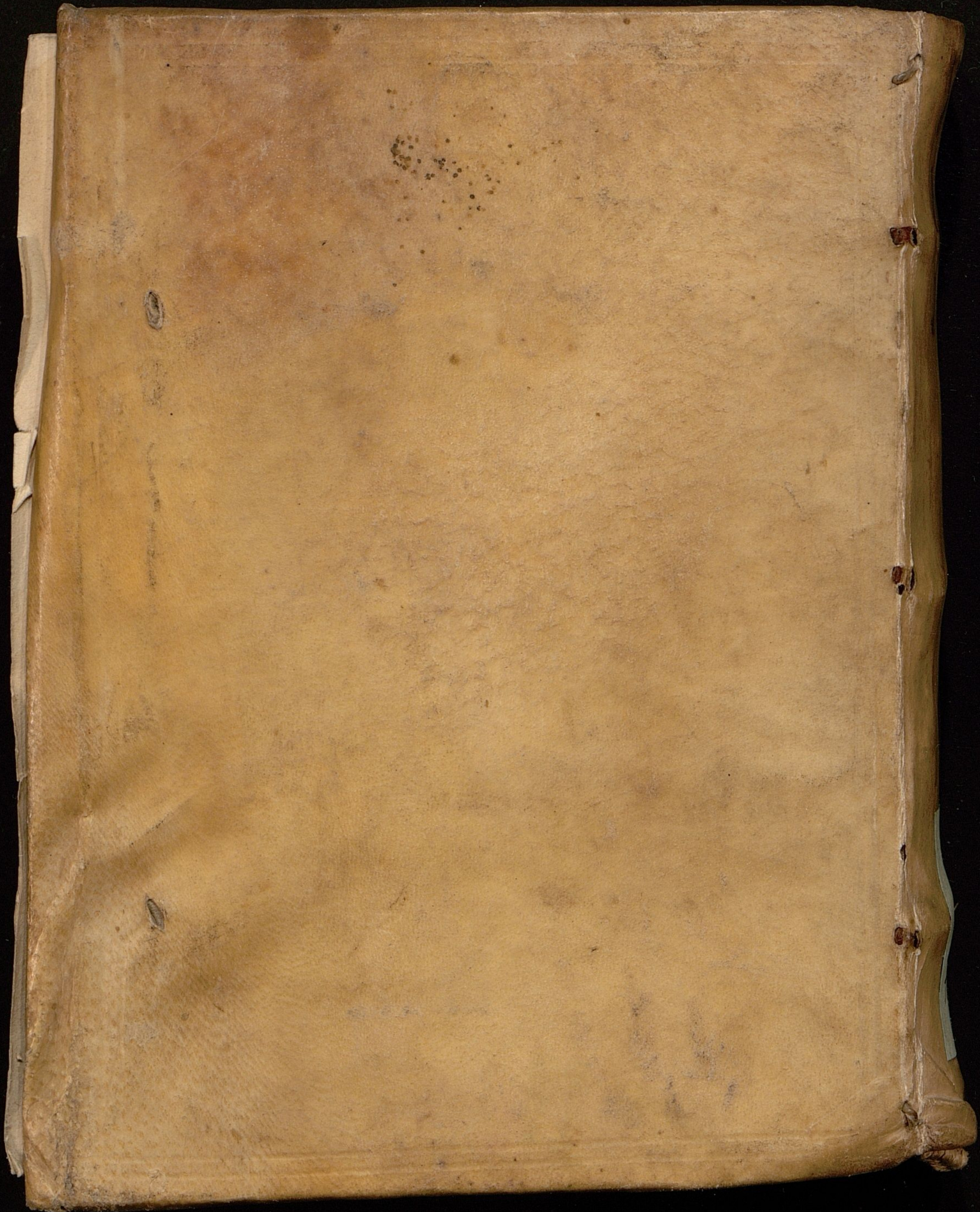
Statuta terrarum, pro maiori parte, consistunt magis in, sic volo,
siciubeo, quam in modulari ratione Bald. in c. 1. in vlt. verb. de alien. feud.
Catell. Cott. in mem. verb. statuta. Statuta enim debent interpretari propriè
& strictè Catell. Cott. d. loc. verb. Statuta debent: vbi limitat id duobus mo-
dis. Primò, si statutum sit fauorabile. Secundò, quando per strictam
interpretationem nimis coangustaretur ius ciuile. Cothman. conf. §. n. 77.
& seq. vol. 1.

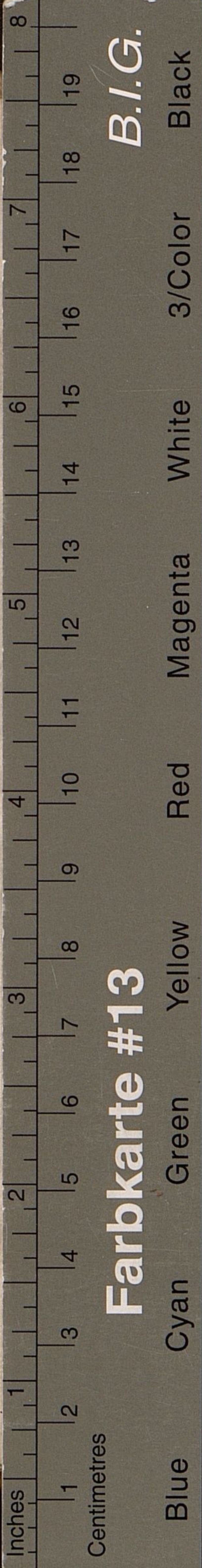

X 2874408

94 A 7386

VD 17

DISPUTATIO PRIMA,
E IVSTITIA
ET IVRE. *B. 38.*
 QVA
 NCIPIA IVRIS, TVM PHI-
 ca & Politica in genere, occasione *tit. 1.*
 Historica. *tit. 2.* tum legalia & politica in
 ecie. *tit. 3. & 4.* fforum depanduntur.
 QVAM
Diuinâ fauente Gratiâ.
 PRÆSIDIBVS
Clarissimis & Consultissimis Viris,
 TRO OSTERMANNO, I. V. Doctore, &
 RNOLDO MAESS, SS. LL. Licentiato,
 respectiuè Dictatore & Fisco.
antissimo Celeberrima Agrippinensis Academia, Iuri-
dica Facultatis Collegio, pro virili, publicè
defendere enitetur
 FRIDVS ab Dosterwick / Cluiâ-Cluensis.
 15. Februarij, Anno 1629. *vsibus*
Dr. Schilling
23 May 1629.
 I. *P.P.P.*
 COLONIAE AGRIPPINAE,
 ebat Petrus Metternich, prope Augustinianos.